

Lysice (okr. Blansko)

Ul. Brněnská č. p. 671.

Neolit. Sídliště. Skupina/sít' sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -600062.88,-1131947.52

Od června 2023 do září 2024 probíhal na katastru obcí Lysice, Drnovice a Bořitov archeologický dohled při realizaci stavby „Vodovod Marek“. Porušení archeologických situací bylo zaznamenáno pouze na území obce Lysice. Při ulici Brněnská souběžně se zahradou domu č. p. 671 byly v rýze zjištěny a zdokumentovány tři sídlištní objekty datované rámcově do neolitu.

Literatura

AMČR: Záznam M-202302927 [cit. 2025-06-10]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202302927>.

Summary

From June 2023 to September 2024, an archaeological watching brief took place in cadastral areas of Lysice, Drnovice, and Bořitov (Blansko District) in connection with the construction of the Marek water supply system. Archaeological contexts were disturbed only in Lysice, where three settlement pits, broadly dated to the Neolithic period, were investigated next to the garden of house No. 671 in Brněnská Street.

Andrea Matějčková

Mohelno (okr. Třebíč)

„Plevovce“.

Lengyelská kultura. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1043875N, 16.1500289E

V roce 2024 pokračovalo průběžné monitorování poškozování archeologických situací vodní erozí na polykulturní lokalitě Mohelno – „Plevovce“. Povrchovým sběrem se v prostoru erozních koryt a jejich okolí podařilo získat kolekci několika desítek kusů otřelých zlomků keramiky a štípané kamenné industrie lengyelské kultury. Za bližší pozornost stojí pouze jeden z nálezů, který můžeme klasifikovat jako fragment z nohy figurální plastiky. Zlomek o dochovaných rozměrech 55 × 33 × 13 mm ztvárňuje stylizovaně nohu, přičemž chodidlo a patrně i koleno je pouze naznačeno mírným rozšířením (obr. 11). Plastika je zhotovena z hrubozrnné hmoty, která se nijak neliší od zbytku běžné keramické produkce z lokality. Z hlediska prostorových vztahů pochází nález z bezprostředního západního okolí objektu 500, který zde byl prozkoumán v roce 2017 a interpretován jako polozemnice (Bartík et al. 2019). Nejedná se pak o první nález tohoto druhu na lokalitě, tvarově velmi podobný fragment nohy plastiky byl vyzvednut již z objektu 501 (Bartík et al. 2019, 57, obr. 9). Nálezy zlomků figurálních plastik, které byly patrně záměrně rozbíjeny (cf. Hložek, Kazdová 2007), vypovídají o rituálním chování člověka v mladší době kamenné a odpovídají stavu zjištěnému i na dalších sídlištních staršího stupně lengyelské kultury na Moravě.

Literatura

Bartík, J., Škrdla, P., Novák, J. 2019: Mohelno-Plevovce v kontextu lokálního lengyelského osídlení a přírodního prostředí. *Přehled výzkumů* 60(1), 43–76.



Obr. 11. Mohelno – „Plevovce“. Fragment nohy figurální plastiky. Foto J. Bartík.

Fig. 11. Mohelno – ‘Plevovce’. Fragment of a figurine’s leg. Photo by J. Bartík.

Hložek, M., Kazdová, E. 2007: Fragmentárnost nálezů lengyelské figurální plastiky ve světle experimentů. In: R. Tichý (ed.): *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí. Sborník referátů z 25. zasedání badatelů pro výzkum neolitu Čech, Moravy a Slovenska*. Hradec Králové 30. 10.–2. 11. 2006. Archeologické studie Univerzity Hradec Králové. Hradec Králové: Gaudeamus, 55–60.

Summary

In 2024, the monitoring of archaeological contexts damaged by water erosion continued at the multi-period site of Mohelno – ‘Plevovce’ (Třebíč District). The surface survey within and around the erosion gullies yielded several dozens of ceramic fragments and chipped stone industry of the Lengyel culture. Of particular interest is only one artefact – a fragment of a figurine (Fig. 11) depicting a stylised leg, with the foot and possibly the knee merely indicated by a slight widening.

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla

Mohelno (okr. Třebíč)

„Topoly“.

Lengyelská kultura. Exploatačně-dílenský areál. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1070142N, 16.1436392E

V rámci realizace projektu regionální spolupráce „Střední Pohlaví jako součást historické stezky spojující Českomoravskou vrchovinu s jihomoravskými úvaly“ probíhaly v roce 2024 v prostoru vodních nádrží Mohelno a Dalešice terénní povrchové prospekce. Jejich hlavním cílem bylo monitorování a dokumentace intenzivní vodní eroze, která díky neustálému kolísání hladiny způsobuje rozplavování pokryvných sedimentů na březích nádrží, a tím i odkrývá dosud neznámé archeologické lokality. Při pravidelných odstávkách přečerpávací elektrárny Dalešice jsou proto prováděny celodenní prospekce s pomocí raftu, který umožňuje efektivní pohyb v prostoru nádrží a zároveň možnost průzkumu i některých ze břehů špatně dostupných míst. Mezi jednu z nově objevených lokalit patří poloha „Topoly“, která je situovaná v západní výspě katastru